

Ювілей академіка НАН України Геннадія Харлампійовича Мацуки

5 вересня 2000 року виповнюється 70 років видатному вченому і організатору молекулярної біології в Україні, академіку НАН України, директору Інституту молекулярної біології і генетики, заслуженому діячеві науки і техніки України, головному редактору журналу «Биополимеры и клетка», професору Геннадію Харлампійовичу Мацуці.

Свій науковий шлях Геннадій Мацука почав у 1959 році в Інституті біохімії імені О. В. Палладіна, де в 1964 році започаткував відділ біохімії нуклеїнових кислот. Важливим етапом наукового становлення молодого вченого було стажування в Московському державному університеті під керівництвом академіка А. М. Белозерського та О. М. Спірина. Починаючи з 1965 року вчений працює в галузі вивчення транспортних РНК та аміноацил-тРНК синтетаз ссавців. Здійснені під його керівництвом унікальні дослідження структурно-функціональних особливостей тРНК та аміноацил-тРНК синтетаз при різних функціональних станах організму стали важливим внеском у сучасну молекулярну біологію і біохімію. Г. Х. Мацука є співавтором відкриття «Здатність клітин, що продукують специфічні білки, змінювати в ході диференціювання швидкість синтезу окремих тРНК». Під його керівництвом розшифровано первинну структуру чотирьох ізоацепторних лейцинових тРНК молочної залози корів, проведено структурно-функціональні дослідження тирозил-тРНК синтетази ссавців та розшифровано її первинну структуру. В останні роки Г. Х. Мацукою разом із співробітниками розпочато дослідження, пов'язані з одержанням геноінженерного інтерферону, з отримання специфічних антитіл, із створення нетоксичного імуносупресора нового покоління та ін.

Г. Х. Мацука є автором більш ніж 250 наукових праць, серед яких монографію «Транспортні РНК» удостоєно премії імені академіка О. В. Палладіна. Вона є настільною книгою не одного покоління молодих дослідників. Ним створено наукову школу в одному з найперспективніших напрямків молекулярної біології та підготовлено 20 кандидатів і 5 докторів наук.

Наукова діяльність академіка Г. Х. Мацуки

найтісніше пов'язана з Інститутом молекулярної біології і генетики НАН України, директором якого він є з 1975 року і до цього часу. Інститут являє собою сучасний науковий центр, метою досліджень якого є вирішення фундаментальних проблем молекулярної біології і генетики, виявлення основних принципів функціонування живих організмів. В інституті успішно розвиваються такі передові наукові напрямки, як генна інженерія, генна терапія та ін., досягнуто чимало результатів світового рівня.

Слід відмітити значну організаційну наукову діяльність академіка Г. Х. Мацуки. З 1988 р. він є академіком-секретарем Відділення молекулярної біології, біохімії, експериментальної та клінічної фізіології НАН України. В період з 1993 по 1995 рр. він очолював Національний комітет з боротьби із захворюванням на СНІД при Президентові України і фактично розгорнув його діяльність у нашій державі.

Визначні наукові досягнення Г. Х. Мацуки відзначено п'ятьма урядовими нагородами, він є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки.

Г. Х. Мацука є також головою Наукової ради з проблем молекулярної біології НАН України, поєднує свою наукову і організаційну роботу з викладацькою діяльністю, є професором біологічного факультету, завідує філією кафедри біохімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, де понад 30 років читає курс лекцій з молекулярної біології.

Багато зусиль докладає Г. Х. Мацука до організації діяльності журналу «Биополимеры и клетка», засновником і незмінним головним редактором якого він є.

Наукова громадськість, колеги, учні, колектив Інституту молекулярної біології і генетики НАН України щиро вітають ювіляра, бажають йому здоров'я, щастя, творчої наснаги та нових наукових звершень і здобутків у наступному тисячолітті — тисячолітті новітніх молекулярно-біологічних технологій і найсміливіших перспектив.

О. І. Корнелюк